

ARKITEKTURPOLITIK 2020

Forslag juni 2020



Silkeborg
Kommune

INDHOLD

FORORD	04
INTRODUKTION	06
DEL 1 VISION	08
🔗 ARKITEKTUR TIL FÆLLESSKAB	10
🌳 OUTDOOR OG NATUR	14
🔄 BÆREDYGTIG UDVIKLING	16
🏠 KULTURFORTÆLLINGER	18
DEL 2 MÅLSÆTNINGER FOR ARKITEKTUREN	22
BY	24
BYRUM	26
BYGNINGER	28
DEL 3 DET VIDERE SAMARBEJDE	30
SAMARBEJDE OG DIALOG	30
GODE RAMMER FOR SAMARBEJDET	32
ILLUSTRATIONSLISTE	39

Arkitekturpolitikken er udarbejdet af Teknik- og Miljøafdelingen i Silkeborg Kommune i år 2020.

Forsidebillede:
Enfamiliehus
Bygherre og arkitekt: Frank Hyrsting

FORORD

Med Arkitekturpolitikken ønsker byrådet at sætte fokus på arkitekturen som et værdiskabende element, når vi udvikler fremtidens byer, byrum og bygninger i Silkeborg Kommune.

Fokus på arkitekturen er en god investering, både menneskeligt, økonomisk og for vores klima. Gode omgivelser fremmer velvære, sundhed og trivsel for os alle. Gennemtænkte og velplacerede byggerier har en lang levetid. Det er bæredygtigt både i økonomisk forstand og for klodens klima og miljø. Derfor giver det god mening at være omhyggelig med - og stille høje krav til ny arkitektur.

I Silkeborg Kommune ønsker vi at fremme sammenspillet mellem arkitekturen, omgivelserne og det liv, der leves mellem bygningerne. I disse år bliver vi flere indbyggere i Silkeborg Kommune. Vi bruger vores byer på nye måder; vores handelsmønstre ændrer sig, vi etablerer nye fællesskabsformer, og vi udfordres af stigende nedbørsmængder. Det er alt sammen med til at forandre vores byer og bymiljøer i hele kommunen. Det skal vi tage højde for, når vi udvikler vores byområder og bygger nyt.

Med fokus på fællesskaber, vores fantastiske naturrigdom, bæredygtig udvikling og den eksisterende bygnings- og kulturarv, ønsker vi at styrke vores fælles forståelse for arkitekturens muligheder og stedets identitet.

Arkitekturpolitikken skal hjælpe os alle; politikere, forvaltning, bygherrer, rådgivere og borgere til at være opmærksomme på de værdier, der er vigtige i Silkeborg Kommune. På den måde får vi en inspirerende arkitektur af høj kvalitet - en arkitektur som passer til lige netop vores kommune.

Borgmester, Steen Vindum



Villaer ved Silkeborg Langsø

INTRODUKTION



Et værdigrundlag, et dialogværktøj og en retningsgiver

Arkitektur er mange ting. Det omfatter alle fysiske steder, hvor vi lever, og handler både om form, funktion og det vi sanser. Arkitektur kan være smukt, grimt, elsket og hadet. Nogle gange samler det folk, og andre gange deler det vandene. Sådan vil det nok altid være. Men med en Arkitekturpolitik sættes retningen for fremtidens arkitektur, og rammerne for en konstruktiv dialog om arkitekturen styrkes.

Arkitekturpolitikken skal dels inspirere til nytænkende arkitektoniske løsninger og dels sikre, at ny arkitektur forholder sig til omgivelserne og stedets identitet. Det gælder i udviklingen af byområder, nye bygninger, og når byens pladser og gader indrettes.

Silkeborg Kommunes Arkitekturpolitik er et redskab som kan bruges til inspiration når stregerne sættes og en ramme for dialog om det enkelte projekt. Derfor er Arkitekturpolitikken udformet som både et *værdigrundlag*, et *dialogværktøj* og en *retningsgiver* for måden, hvorpå vi samarbejder om arkitekturen.

Arkitekturpolitikken er inddelt i tre;
1. Vision
2. Målsætninger for arkitekturen
3. Det videre samarbejde

I første del beskrives Arkitekturpolitikens vision og værdier for Silkeborg Kommune. Inden for fire fokusområder stilles der skarpt på arkitekturens rolle og potentialer. Desuden gives konkrete eksempler på bygninger og områder til inspiration. Denne del udgør værdigrundlaget for fremtidens arkitektur.

Anden del præsenterer seks konkrete

DEL 1:
VISION
(Værdigrundlag)

DEL 2:
**MÅLSÆTNINGER FOR
ARKITEKTUREN**
(Dialogværktøj)

DEL 3:
DET VIDERE SAMARBEJDE
(Retningsgiver)

te målsætninger for arkitekturen. De seks målsætninger skal være synlige i arkitekturen fremover. Målsætningerne er samtidig et værktøj til dialog mellem kommunen, bygherrer, rådgivere og borgere.

Tredje del af beskriver, hvordan Silkeborg Kommune anvender Arkitekturpolitikken og samarbejder om ny

arkitektur. Derudover præsenteres en række tiltag som styrke samarbejdet om arkitekturen i Silkeborg Kommune.

Baggrund

Arkitekturpolitikken tager afsæt i byrådets ønske om en revideret og synlig Arkitekturpolitik for hele Silkeborg Kommune. Arkitekturpolitikken udarbejdes i perioden fra august 2019 frem mod endelig vedtagelse i december 2020.

Som startskud til arbejdet med Arkitekturpolitikken er der blevet afholdt en række dialogmøder med lokalråd, foreninger, virksomheder og borgere, og der har været en postkort-kampagne, hvor alle har haft mulighed for at komme med input og ideer til Arkitekturpolitikken. Den tidlige inddragelse har givet mere end 450 tilkendegivelser med ideer og ønsker til

temaer og indhold. Det er i høj grad på baggrund af de mange inspirerende indspark, at Arkitekturpolitikken er blevet til.

Samspil med andre strategier

Arkitekturpolitikken er udtryk for den måde vi ser og arbejder med arkitektur i Silkeborg Kommune. Men Arkitekturpolitikken står ikke alene. Den er udarbejdet i sammenhæng med andre politikker, strategier og vejledninger, og som sådan skal Arkitekturpolitikken ses i relation til – og i samspil med disse. Det gælder i blandt andet:

- *Kommuneplanen 2020*
- *Planstrategi 2040*
- *Outdoorstrategien*
- *Klimastrategien*
- *Kunststrategien*

Pejlemærker for fysisk udvikling



NATUREN SOM
DRIVKRAFT

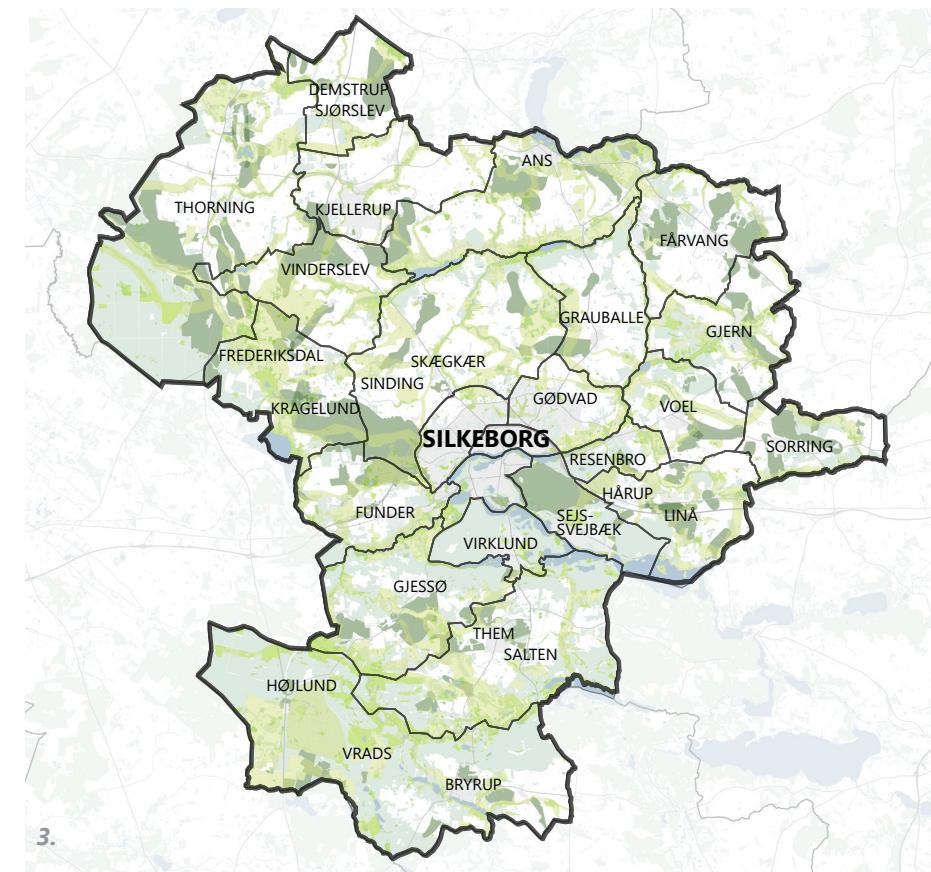


FÆLLESSKABER



VÆKST OG
UDVIKLING I HELE
KOMMUNEN

2.



3.

1. Torvet i Silkeborg er byens hjerte. Med ombygningen i 2017 er Torvet blevet et sted, som på en gang afhjælper byens parkeringsbehov, skaber adgang til byens handelsliv og tilbyder oplevelser og mødesteder. Samspillet mellem form, funktion og udtryk giver et moderne byrum, som styrker og understøtter stedets identitet.

2. I april 2019 vedtog Silkeborg Byråd Planstrategi 2040. Planstrategien udlægger tre pejlemærker for den fysiske udvikling i kommunen. Arkitekturpolitikken flugter med de tre pejlemærker og giver konkrete eksempler på, hvordan natur, fællesskaber og vækst spiller sammen med arkitekturen.

3. Arkitekturpolitikken gælder for hele kommunen. Derfor har alle kommunens 28 lokalråd blandt andet været inviteret til dialog tidligt i processen med Arkitekturpolitikken.

DEL 1

VISION

Arkitektur er et slagkraftigt middel til at binde områder sammen og understøtte fællesskab og aktivitet. God arkitektur forholder sig til omgivelserne på tværs af matrikelskel. Den er en del af det samlede bymiljø, stedets identitet og det liv, der leves i - og imellem bygningerne.

Vores kendetegn

Vores kommune er kendetegnet ved stærke fællesskaber, der året rundt sikrer sammenhængskraften og giver liv i byerne. Vi har også en unik sammenhæng mellem vores byer og den fantastiske naturrigdom, der omgiver dem. Uanset hvor man befinder sig i Silkeborg Kommune, har man naturen tæt på. Fællesskab og natur er særlige kvaliteter, som gør vores byer levende og attraktive, på tværs af hele kommunen.

Identitet

Silkeborg Kommune er et attraktivt sted at bo og leve. Det medfører nogle steder fortætning og ændringer i det bybillede, vi kender. Andre steder opleves det, at livet i bymidten svinder ind, og butikker står tomme, blandt andet på grund af nye handelsmønstre. Disse forandringer udfordrer vores eksisterende bymiljøer og deres identitet. Derfor skal vi være bevidste om, hvordan ny arkitektur

påvirker og tilpasser sig den eksisterende bygnings- og kulturarv på en god måde. Vi ønsker arkitektoniske løsninger, der bidrager til stedets identitet.

Udfordringer

Vi står i en global klima- og miljøudfordring. Det mærker vi lokalt ved ændringer i nedbørsmængder og stigende vandstand i søer og vandløb. Silkeborg Kommune ønsker at tage ansvar for den bæredygtige udvikling, så vi har gode steder at leve nu og her, men også langt ud i fremtiden. Derfor skal vi gå forrest i bestræbelserne på at skabe bæredygtigt byggeri, hvor klimaløsninger er en integreret del af arkitekturen og planlægningen. Vi skal have modet til at igangsætte visionære byggerier, der baner vejen for fremtidens bæredygtige løsninger.

Fire fokusområder

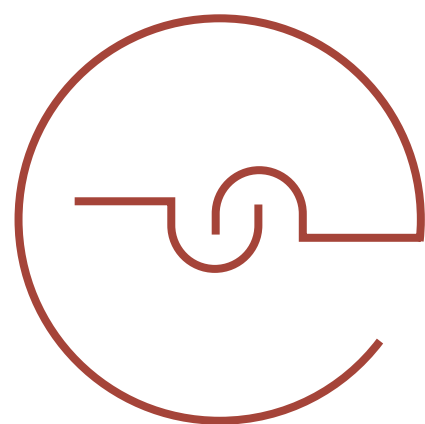
Arkitekturpolitikken tager udgangspunkt i fire fokusområder, der er særligt vigtige at indtænke i fremtidens arkitektur i Silkeborg Kommune. Det gælder *Outdoor og Natur*, *Arkitektur til Fællesskab*, *Kulturfortællinger* og *Bæredygtig Udvikling*.

På de følgende sider uddybes de fire fokusområder i tekst og billeder.



FOKUSOMRÅDER: Arkitekturpolitikken fire fokusområder handler både om det, der kendetegner vores kommune og om de udfordringer, som arkitekturen skal forholde sig til fremover. Tilsammen udgør de fire fokusområder det overordnede værdigrundlag for fremtidens arkitektur i Silkeborg Kommune.

ARKITEKTUR TIL FÆLLESSKAB



Vi arbejder for:

BYRUM MED FLERE FUNKTIONER

BORGERDREVNE INITIATIVER I BYENS RUM

BYRUM DER INVITERER TIL OPHOLD OG MØDER

BLANDEDE BYER MED PLADS TIL FORSKELLIGHED

GODE RAMMER FOR LIV OG AKTIVITET

Bygninger, byrum og byer danner rammen om vores fælles - og individuelle liv. Derfor ønsker vi arkitektur, der henvender sig til fællesskaber og som er med til at fremme liv og aktivitet. I Silkeborg Kommune har vi en ambition om, at vores byer skal være levende og give de bedste rammer for et godt hverdags- og fritidsliv.

Byliv for alle

Byernes offentlige rum, pladser og gader bruges til meget mere end hverdagstrafik. Der afholdes markeder og koncerter, veje inddrages til sportsbegivenheder, der leges og en masse andre aktiviteter finder sted. Det giver liv og værdi til vores byer. Derfor skal byernes offentlige rum invitere til alsidig brug. De skal være anvendelige til både spontane og planlagte aktiviteter og events. Alle borgere skal have mulighed for at deltage i - og præge byens liv og fællesskaber. Derfor skal vi være gode til

at udforme byens rum, så der er adgang for alle og plads til borgerdrevne initiativer. Derved kan vi mødes i byens rum og etablere fællesskaber på tværs af blandt andet alder, kultur og social baggrund.

Oplevelser og kunst

Vi mennesker orienterer os - og oplever vores omgivelser i øjenhøjde. Gennem vores sanser (ører, næse, øjne og følesans) bliver vi stimulerede af vores omgivelser. Bygninger og byrum skal udformes med bevidsthed om de oplevelser, synsindtryk og stemninger, der etableres. Enkle tiltag, som byrumsmøbler, beplantning og de rigtige belægningsmaterialer, kan gøre en stor forskel.

Ved at tænke kunstværker ind i arkitekturen, kan vi styrke identiteten i særlige områder og gøre kunst til en integreret del af hverdagen til glæde for os alle. Allerede i anlægsfasen

kan integrering af kunst, være med til at skabe positiv opmærksomhed og værdi.

Bydiversitet

Blandende byer er sunde byer. Interaktion og byliv på tværs af kvarterer og boligområder er vigtigt, så vi får byer præget af sammenhæng og stærke fællesskaber.

I dag lever flere og flere som singler eller i alternative fællesskaber og familieformer. Et bredt udbud af forskellige boliger og boligformer er derfor essentielt nu og i fremtiden.

I sidste ende er fællesskaberne, hvad end de drejer sig om boformer, sport, kultur, natur eller sociale interesser, med til at give sunde og attraktive byer og boligområder.



4 . Gadeteaterfestival - optog gennem byen.



5 . Skatepark ved Søholt, 2019



6. Skovbakken, Arcvision Landscape, 2019



7 . Kongegården, Årstiderne Arkitekter, 2018

4. På Torvet i Silkeborg er der plads til aktiviteter som samler mange mennesker. Den årlige gadeteaterfestival er et af de events, der kan samle borgere i alle aldre.

5. Skateparken ved Søholdt har givet liv og værdi til et unikt byrum, som opstod i forbindelse med etableringen af Silkeborgmørtorvejen. Skatearealet er skabt i tæt kontakt med Silkeborgs skatemiljø.

6. Skovbakken i Kjellerup er et grønt byrum, der skaber sammenhæng mellem skolen, kulturhuset Mosaikken og Krabbes Grønne Ring. Her bindes bymidten sammen med de rekreative kvaliteter i byens grønne struktur.

7. Kongegården i Silkeborg er opført med stor opmærksomhed på relationen mellem de private, semiprivate og offentlige rum. Gennem brugen af materialer, farver og bygningsdetaljer skabes gode overgange mellem de individuelle og fælles rammer.

8. Spejderhytten i Gjærn er renoveret og udvidet med respekt for stedet. Det er et aktivt mødested for hele byen, ikke mindst de lokale dagplejere.



8. Spejderhytten i Gjærn, lokale kræfter, 2019

OUTDOOR OG NATUR



Vi arbejder for:

BYRUM DER INVITERER TIL AKTIVITET OG BEVÆGELSE
NEM ADGANG TIL NATUREN
HØJEST 500 M FRA BOLIG TIL NATUROMRÅDE
GRØNNE BYGNINGER, BYRUM OG BYER

Danmarks Outdoor Hovedstad

Vores kommune er kendetegnet ved den fantastiske naturrigdom, der omgiver byerne. Det kuperede landskab med ådale, store skovområder og søer er en kvalitet, som er helt unik for vores område.

I dag spiller naturen en særlig rolle som rekreativ værdi for borgere i og uden for kommunen. Silkeborg Kommune er blevet centrum for outdooraktiviteter for alle. Fremtidens arkitektur skal indarbejde kvaliteterne i landskabet og de rekreative værdier. Naturen og outdooraktiviteterne er, og skal være, en integreret del af vores byer og byliv. Vi skal fortsat sikre den nemme og hurtige adgang fra by til natur.

Outdoorprofilen

Silkeborg Kommunes outdoorprofil giver grobund for sunde fællesskaber, som er attraktive for nuværende og

fremtidige borgere samt de mange turister, som hvert år besøger vores kommune. Byer og byrum skal tilbyde gode faciliteter, som understøtter outdooraktiviteter, lige fra gåturen ved vandet til mountainbikturen, kano- og kajakture på søerne m.m. Når arkitekturen inviterer til bevægelse og skaber gode forhold for de bløde trafikanter, understøttes en sundere livsstil for os alle sammen. Derved kan arkitekturen være med til at løfte den samfundsopgave, der ligger i at styrke vores sundhed og trivsel.

Naturen i centrum

Vores byer og bymiljøer er i høj grad opståede og udformede i forhold til landskabet og naturressourcerne. Vandkraften i søer og åer har mange steder været et afgørende element for industri og produktion i kommunen. Vores bygninger og byer skal også i fremtiden tage afsæt i naturen

og naturens kvaliteter. Vi ønsker at naturen, Silkeborg Kommunes særkende, kommer tydeligt til udtryk i byerne i hele kommunen. Derfor skal vi have fokus på rekreative arealer, parkanlæg, beplantning og begrønning, når vi bygger nyt og udvikler byer og landsbyer i hele kommunen.

Adgang til naturen

Den lette adgang til naturen er en af de ting, der gør byerne i Silkeborg Kommune attraktive at bo og leve i. Når vi udvikler byerne med nye boligområder og bydele, er det vigtigt, at vi skaber nem og direkte adgang til naturen. Overgangen mellem by, vand og skov skal være en integreret del af planlægningen. Derfor har vi et princip om, at der i Silkeborg Kommune højest må være en afstand på 500 meter fra en bolig til et rekreativt naturområde.



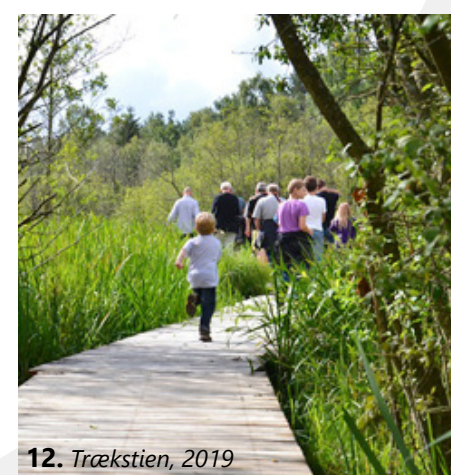
9. Søfronten, Visualisering: Effekt Architects



10. Silkeborg Bikepark, 2019



11. Søsportens hus, Laban Arkiteter



12. Trækstien, 2019



13. Arena Park, Arcvision Landscape, 2019

9. Naturen og outdooraktiviteterne er et bærende element for den kommende udvikling af Søfronten i Silkeborg. Her skaber naturen ekstra værdi midt i byen.

10. Silkeborg Bikepark giver mulighed for outdooraktiviteter i et bynært naturområde.

11. Søsportens Hus er etableret i overgangszonen mellem vand og land. Placeringen på kanten af vandet og de grønne tage skaber sammenhæng og synergi mellem vandet, den grønne bred og byen.

12. Trækstien skaber tilgængelighed og direkte adgang til noget af Danmarks mest unikke natur langs Gådenåen.

13. Ved Arena Midt i Kjellerup har man opført et aktivitetslandskab i zonen mellem Arena Midts indendørs faciliteter og de naturskønne områder i forbindelse til Krabbes Grønne Ring.

BÆREDYGTIG UDVIKLING



Vi arbejder for miljømæssig bæredygtighed i form af:

BÆREDYGTIGT BYGGERI

FÆLLESFACILITETER OG DELEKULTUR

OMDANNELSE OG TRANSFORMATION

MILJØVENLIGE MATERIALER

BRUG AF GENANVENDELIGE MATERIALER

KLIMALØSNINGER DER GIVER MERVÆRDI TIL STEDET

Klimaforandringer bliver en stadig større udfordring som vi skal forholde os til, når vi udvikler og bygger nyt. Silkeborg Kommune ønsker at være en klimavenlig kommune, der tager ansvar for den miljømæssige bæredygtige udvikling, så vi har gode steder at leve nu og her, men også langt ind i fremtiden. Derfor skal vi indtænke klimaløsninger og ressourceoptimering fra start, så det er integreret i arkitekturen og giver værdi til byens liv. Vi skal være ambitiøse og give plads til nytænkning og eksperimenterende projekter, der undersøger løsninger for, hvordan vi kan bygge, leve og bo bæredygtigt.

Eksperimenter

Udviklingen inden for byggeri går hurtigt i disse år. Der udvikles nye materialer, boformer og fællesskabsmodeller, som hver især bidrager til, at vores boliger og levevis bliver mere bæredygtig i bred forstand. Den udvikling er vi også en del af

i Silkeborg Kommune. Vi ønsker at skabe gode rammer for byggerier og anlægsprojekter, som er nytænkende og har eksperimenterende karakter. På den måde skal vi, i fællesskab med bygherrer og rådgivere, udvikle ambitiøse bud på fremtidens bæredygtige boliger, boformer og byggeri. Det gælder både i forhold til at bygge klimavenligt men i høj grad også det liv der leves i og omkring bygningerne, herunder etableringen af nye fællesskabsmodeller med fællesfaciliteter og høj grad af delekultur.

Ressourceoptimering

Vi skal bygge, udbygge og vedligeholde vores bygninger med omtanke for fremtidens behov. Bygningers anvendelse ændrer sig ofte mange gange i løbet af en bygnings levetid. Derfor skal bygninger og byrum udformes, så de er brugervenlige nu, men også med mulighed for, at de kan omdannes og transformeres til andre anvendelsesformer i fremtiden.

Det giver langsigtet værdi, både økonomisk og for klimaet. Udover at de bygninger vi bygger i dag skal være robuste i forhold til fremtidens krav og anvendelse, ønsker vi at fremme brugen af genanvendelige materialer, som har værdi ud over bygningernes levetid. Ved at fremme arkitektoniske løsninger, hvor materialer kan adskilles og genanvendes, kan vi optimere ressourcekredsløbet i arkitekturen.

Klimaløsninger

En af de store udfordringer ved klimaforandringerne er øget nedbør. Vores kuperede terræn med søer, åer og vandløb giver gode muligheder for at håndtere de tiltagende vandmængder på kreative måder. Vi skal indtænke klimatilpasning tidligt i processen, når vi udvikler byområder, så det bliver en integreret del af helheden. På den måde kan vi skabe klimaløsninger, som tilfører kvalitet til byen, i form af eksempelvis rekreative uderum, der forbinder by og natur endnu mere.



14. Tusind fryd, Årstiderne Arkitekter, 2017



15. Fælles værksted i seniorbofællesskab



16. Grøndalsvænge skole i KBH, JJV, 2020



16. Sønæs klimapark i Viborg, Møller og Grønborg, 2016

14. Tusind fryd i Gødvad er et byggeri, hvor man går langt for at skabe en klimavenlig bebyggelse. Miljømæssige og sociale hensyn går hånd i hånd i et visionært projekt for fremtidens bæredygtige byggeri.

15. Fællesfaciliteter og delekultur kommer til udtryk på mange måder. Fællesfaciliteter som væksthuse, udearealer og værksteder er nogle af de tiltag, som er både bæredygtige og giver værdi til hverdagslivet.

16. I København har man bygget en ny skole i byens Nordvestkvarter. Skolen er opført i genbrugstegl som blandt andet stammer fra den gamle Nordre skole i Alderslyst. De smukke genbrugsten skaber en harmonisk sammenhæng til de eksisterende teglstensbygninger i området.

17. Sønæs i Viborg er eksempel på at klimatilpasning og rekreative kvaliteter med fordel kan samtænkes. Med simple virkemidler bliver klimatilpasning til et værdifuldt element i byen.

KULTURFORTÆLLINGER



Vi arbejder for:

REGISTRERING AF BEVARINGSVÆRDIER

FORMIDLING AF BEVARINGSVÆRDIER OG KULTURMILJØER

PROJEKTER DER I ET NUTIDIGT SPROG FORHOLDER SIG TYDELIGT TIL EKSISTERENDE BYGNINGERS UDFORMNING OG ARKITEKTONISKE VÆRDIER

GRUNDIG ANALYSE AF OMRÅDET OG EKSISTERENDE BEBYGGELSE

I Silkeborg Kommune har vi mange bygninger og kulturmiljøer, som fortæller om byernes og områdernes udvikling og særlige identitet. Disse fortællinger giver værdi til stedet; de skaber et tilhørsforhold og modvirker rodløshed.

Vores byer og byområder forandres løbende. Nogle steder fortættes byerne, mens livet i bymidten svinder i andre byer. Forandringerne kan være en udfordring for vores eksisterende bymiljøer og deres særlige identitet. Derfor skal vi være bevidste om, hvordan ny arkitektur påvirker og tilpasser sig den eksisterende bygnings- og kulturarv.

Stedet

Nyt byggeri skal udformes med afsæt i stedet, hvor det opføres. Arkitekturen skal forholde sig tydeligt til omgivelserne, de eksisterende bygningers udformning og arkitektoniske værdier. Derfor skal der foretages en grundig analyse af kvarteret, bydelen og byens særlige kendetegn, herunder landskabstræk, byens skala, karakteri-

stiske materialer, motiver m.m.. Målet er at styrke fortællingen om stedets identitet og understøtte de eksisterende kvaliteter. Det er ikke ensbetydende med, at vi skal bevare gamle bygninger for enhver pris. Men vi skal sørge for at kulturfortællingerne lever videre i samspil med udviklingen.

Nye større bebyggelser og højhuse, der bryder med byernes skala, profil og landskabstræk, kræver særlig opmærksomhed og omhu. Det er vigtigt at disse byggerier tilfører byen og det konkrete sted værdi. Det kan være nye spændende byrum, offentlig tilgængelighed til udsigtsområder, kvarterforskønnelse osv.. På den måde kan de nye byggerier blive en aktiv del af byen og byens liv.

Bevaringsværdier

Byer opstår over tid og rummer spor fra forskellige epoker med hver deres behov, hensyn og æstetiske idealer. Vi finder mange bevaringsværdier blandt bygninger og kulturmiljøer i hele kommunen. Bevaringsværdierne er knyttet til både de arkitektoniske

og håndværksmæssige kvaliteter, men også de kulturhistoriske spor har stor bevaringsværdi. I Silkeborg Kommune har vi et ønske om at synliggøre og kortlægge de eksisterende bevaringsværdier i hele kommunen. Derfor skal vi udbygge vores registrering af bygninger og kulturmiljøer med særlig bevaringsværdi. Det giver os et godt grundlag for at passe godt på vores bevaringsværdier og styrke fortællingerne om vores fælles kulturhistorie gennem arkitekturen.

Kulturmiljøer

Vi skal værne om områder og bymiljøer med arkitektonisk helhedsvirkning og særlig kulturhistorisk værdi. I nogle tilfælde kan mindre forandringer og ændringer af en enkelt bygning have betydning for et helt kulturmiljø. Derfor er det vigtigt at væsentlige kulturmiljøer udpeges med henblik på at sikre, at fornyelse og ombygninger sker under hensyn til de eksisterende bevaringsværdier. Udpegningen skal ske gennem vores generelle planlægning og registrering i hele kommunen.



17. Tinghuset i Kjellerup, 1909



18. Herberget, Tegnstuen Fjelsø Majeri, 2019



19. Skovvillaen ved Silkeborg Bad, Anton Rosen, 1883



20. Villaerne i Vestergade 1904-1924



21. Thorshave, Årstiderne Arkitekter, 2019

17. Tinghuset i Kjellerup er opført i 1909. Bygningens udtryk og placering på byens torv vidner om Kjellerups helt særlige byudviklingshistorie fra tingsted, over herredskontor og senere til retskreds.

18. Herberget i Thorning er et eksempel på arkitektur, der med simple virkemidler, som materialer og farver, forstærker de eksisterende kvaliteter i omgivelserne, i dette tilfælde Thorning Kirke.

19. Hvis der er én arkitekt, som har sat sit præg på Silkeborgs bygningskultur, er det Anton Rosen. Skovvillaen er et af mange eksempler på Anton Rosens detaljerede bygningsværker.

20. Kulturmiljøer som villakvarteret langs Vestergade er en del af vores fælles hukkommelse.

21. Den moderne fortolkning af de eksisterende teglstensvillaer skaber en stærk sammenhæng mellem nyt og gammelt i stadionkvarteret i Silkeborg sydby.

22. Omdannelsen af Papirfabrikken er et godt eksempel på, hvordan man kan give nyt liv til en område og samtidig bevare identitet og karakter.



22. Papirfabrikken, Årstiderne Arkitekter

DEL 2

MÅLSÆTNINGER FOR ARKITEKTUREN

By, byrum og bygning

På baggrund af de fire fokusområder i Arkitekturpolitikens første del, har vi formuleret seks konkrete målsætninger for arkitekturen. De seks målsætningerne omhandler landskabet, bygnings- og kulturarv, byliv, overgange, stedet og bæredygtighed.

Først belyses de landskabelige sammenhænge og den eksisterende identitet i byens skala. Derefter flyttes blikket til byrummet hvor der er fokus på livet i byen og udformning af uderum. Til sidst stilles der skarpt på bygningens udformning; både i forhold til stedets fysiske kvaliteter og i forhold til konkrete bæredygtige tiltag.

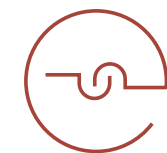
Målsætningerne er generelle og gælder arkitektur i hele kommunen. Derfor er der ikke én rigtig løsning, men mange mulige måder at imødekomme målsætningerne på. Der er ikke tale om en facitliste, men et

oplæg til dialog. Hvordan målsætningerne konkret indarbejdes i det enkelte projekt, er i høj grad op til de håndværkere, arkitekter og ingeniører, der ideudvikler, projekterer og bygger arkitekturen. Derfor når vi kun Arkitekturpolitikens mål ved, at vi sammen tager ansvar for et højt ambitionsniveau.

Dialogværktøj

De seks overordnede målsætninger uddybes gennem en række konkrete spørgsmål og diagrammer, som udpeger relevante arkitektoniske greb og overvejelser. Disse skal inspirere til, hvordan målsætningerne indarbejdes og kan med fordel suppleres med andre greb og tiltag, der giver værdi i det enkelte projekt.

På de følgende sider findes de seks målsætninger, som er fordelt i de tre skalaer BY, BYRUM og BYGNING.



ARKITEKTUR TIL
FÆLLESSKAB



OUTDOOR
OG NATUR



BÆREDYGTIG
UDVIKLING



KULTUR-
FORTÆLLINGER



MÅLSÆTNINGER FOR ARKITEKTUREN

BY

1. Vi vil sikre sammenhæng mellem landskab og bebyggelse
2. Vi skal bygge videre på vores identitet

BYRUM

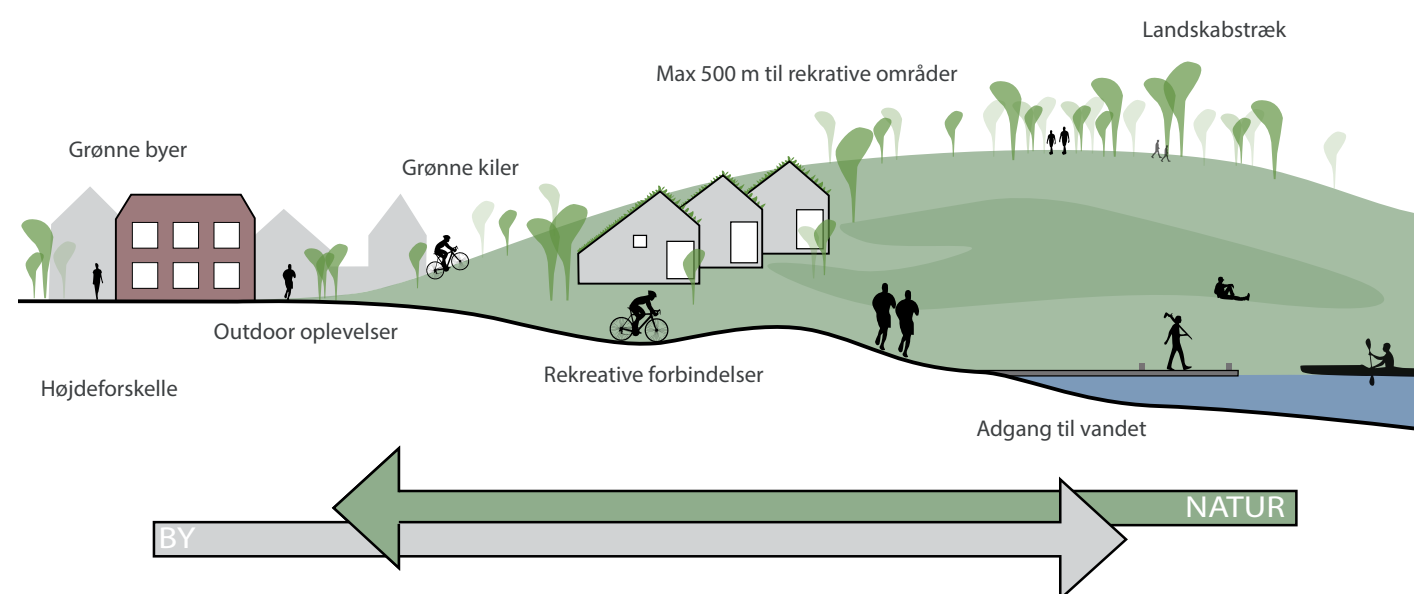
3. Vi skal skabe byrum med plads til aktivitet og fællesskab
4. Vi skal skabe gode relationer mellem bygning og uderum

BYGNING

5. Vi skal tage afsæt i stedet
6. Vi skal skabe fremtidens bæredygtige byggeri

LANDSKABET

1. Vi skal sikre sammenhæng mellem landskab og bebyggelse



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

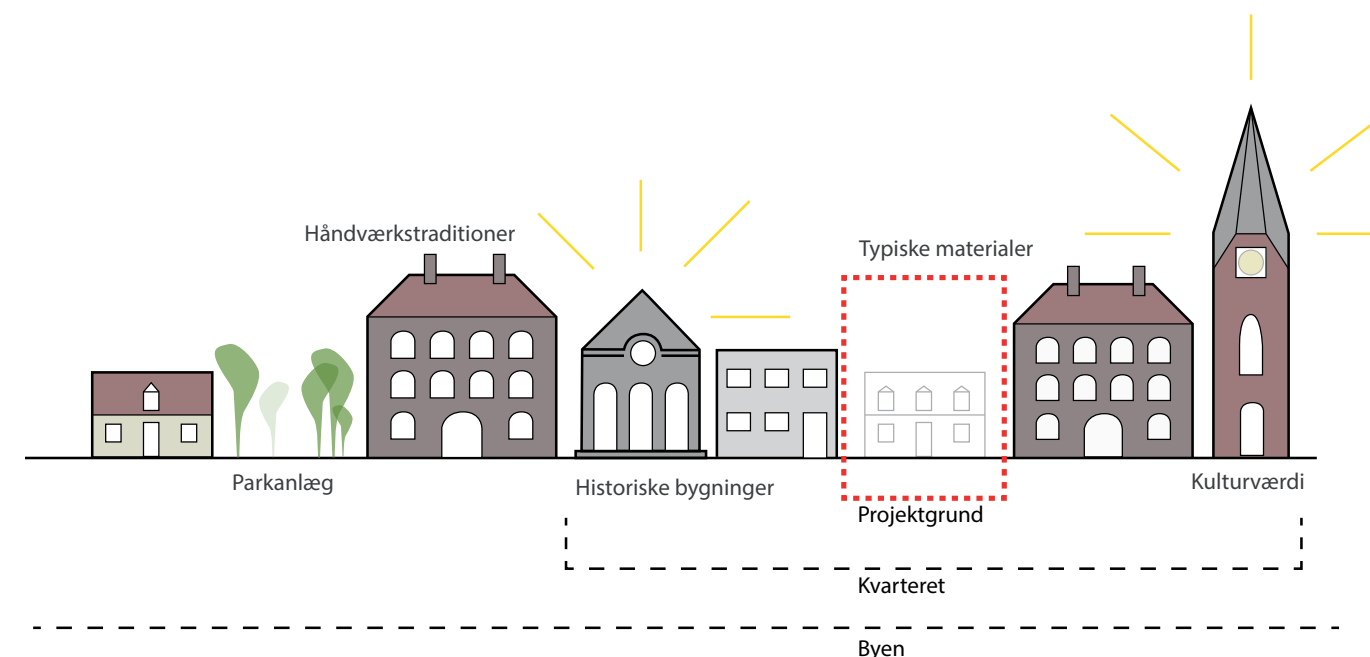
- 1.1 **Hvordan forholder projektet sig til de landskabelige kvaliteter i området?**
- højde- og terrænforskelle, udsigtsforhold, skov, vand, åbent land, grønne kiler, beplantning m.m.
- 1.2 **Hvordan udformes stier og veje så der skabes let adgang til naturen?**
- forbindelser med særlige oplevelser, adgang til vand, maks. 500 m til rekreative områder m.m.
- 1.3 **Hvordan udnyttes landskabet til afledning og opsamling af regnvand?**
- synlig regnvandshåndtering, attraktive uderum, rekreative kvaliteter, m.m.

FOKUSOMRÅDER



BYGNINGS- OG KULTURARV

2. Vi skal bygge videre på vores identitet



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

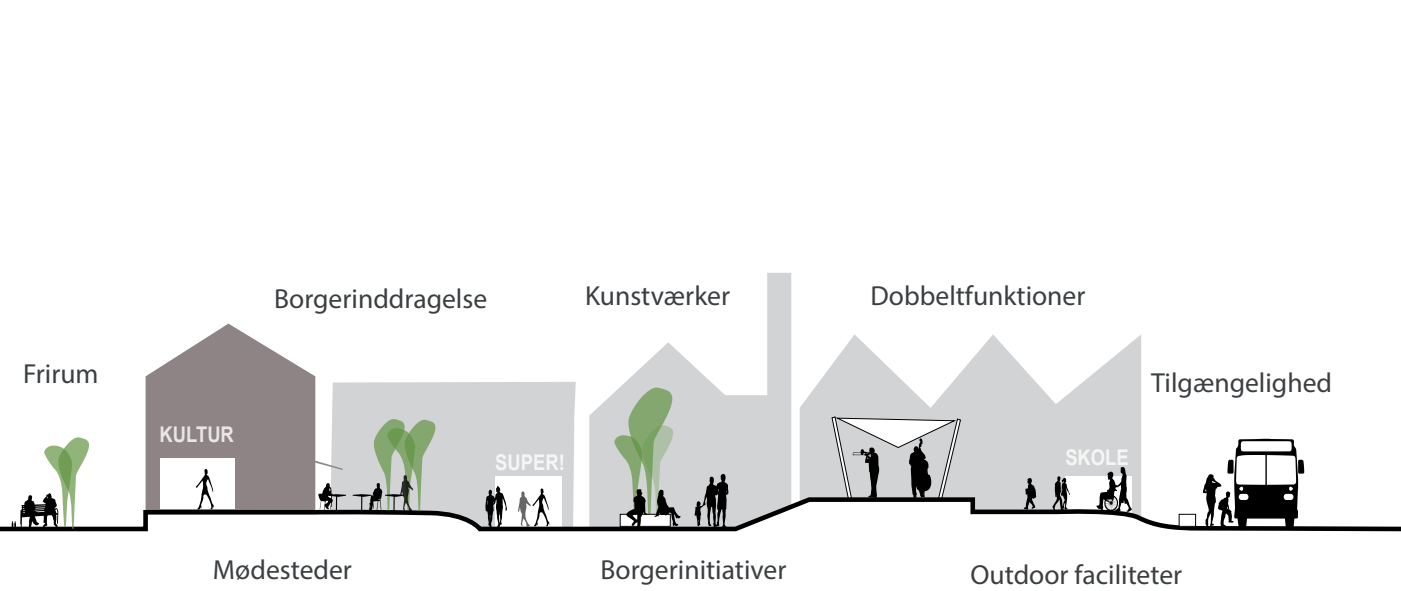
- 2.1 **Hvordan forholder projektet sig til eksisterende bygninger på stedet?**
- restaurering, omdannelse, bevaring, fortolkning, genanvendelse af materialer, formidling m.m.
- 2.2 **Hvordan påvirker projektet bevaringsværdier på stedet og i kvarteret?**
- bygninger og strukturer med særlig arkitektonisk, rekreativ eller kulturhistorisk betydning.
- 2.3 **Hvilken bygningskultur præger byens identitet?**
- bygninger, motiver, skala, materialer m.m.
- 2.4 **Er der eksisterende bymæssige forbindelser og sammenhænge, som kan videreføres i et nyt projekt?**
- Stiforbindelser, tidligere forsyningsveje, beplantning el.l.

FOKUSOMRÅDER



BYLIV

3. Vi skal skabe byrum med plads til aktivitet og fællesskab



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

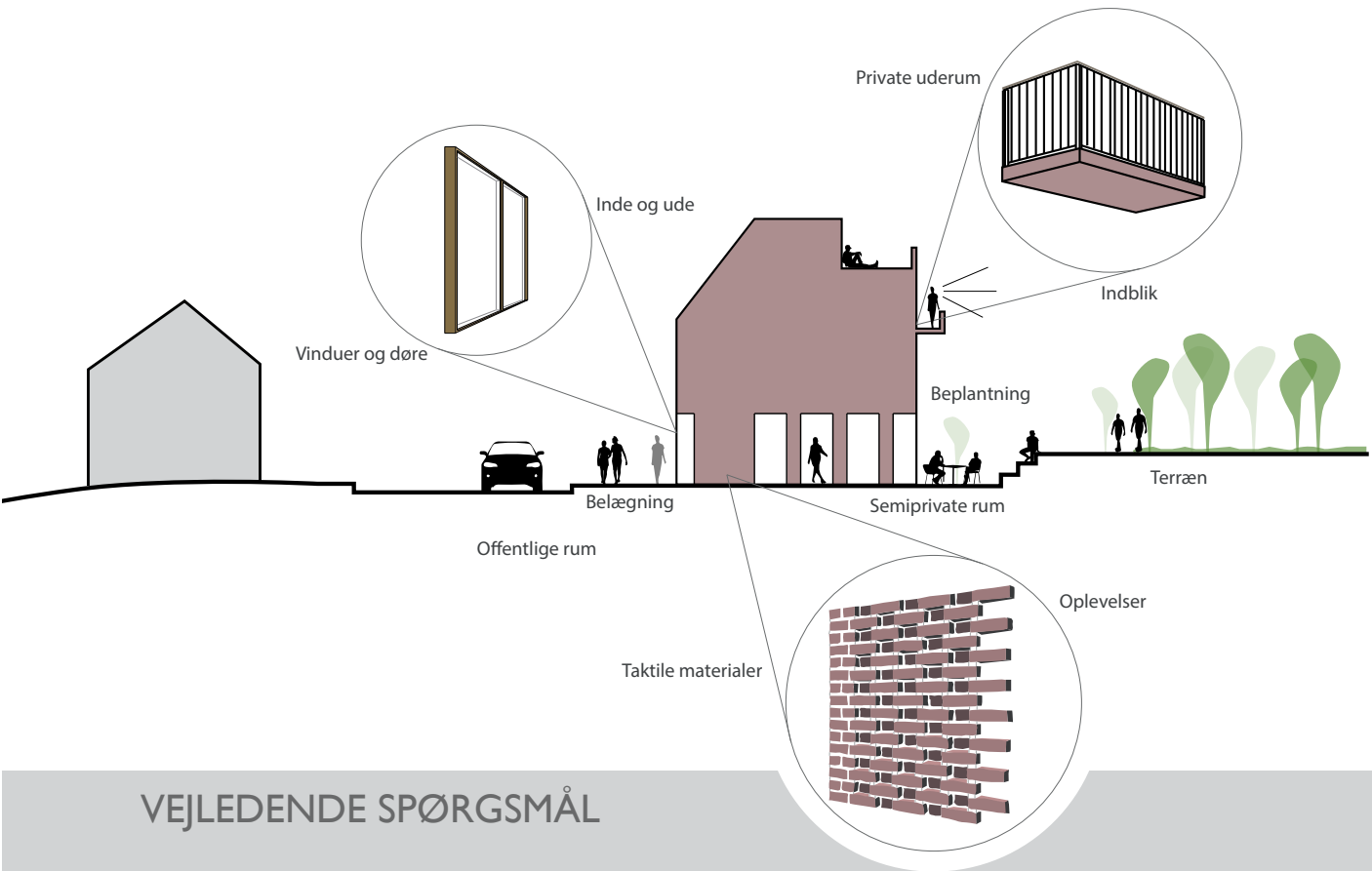
- 3.1 **Hvordan bearbejdes byens rum så det er tilgængeligt for alle?**
- adgangsforhold, aktiviteter, funktioner, mødesteder, forbindelser m.m.
- 3.2 **Hvilke oplevelser tilbyder byrummet?**
- stemning, særlige visuelle elementer, kunst m.m.
- 3.3 **Hvordan understøttes borgerdrevne initiativer og aktiviteter i byen?**
- dobbeltfunktioner, inviterende byrum, muligheder for midlertidig brug m.m.
- 3.4 **Placeres funktioner strategisk, så der er aktivitet på forskellige tidspunkter?**
- dagsrytme, synergi mellem brugere, dobbeltfunktioner m.m.
- 3.5 **Hvordan understøttes Silkeborg Kommunes Outdoor-profil?**
- byrumsindretning, der inviterer til bevægelse og aktivitet, forbindelser til rekreative områder, sundhedsfremmende tiltag m.m.

FOKUSOMRÅDER



OVERGANGE

4. Vi skal skabe gode relationer mellem bygning og uderum



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

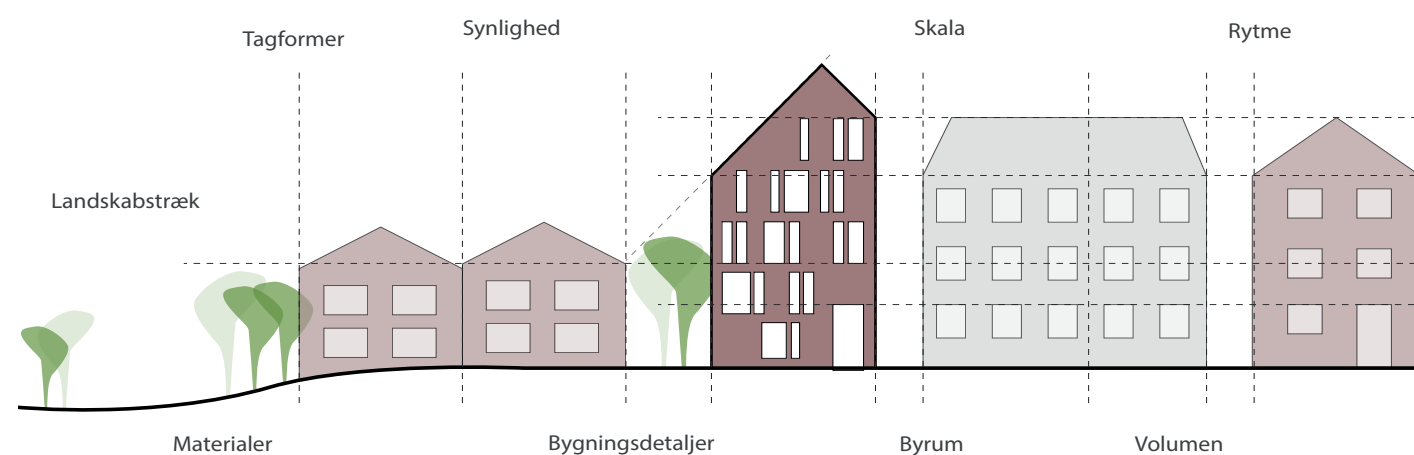
- 4.1 **Hvordan udformes overgangen mellem bygning og uderum?**
- facadematerialer, grønne elementer, adgangsarealer, belægning, semi-private haver, opholdsarealer o.l.
- 4.2 **Hvordan udformes overgangene mellem forskellige udeområder?**
- beplantning, byrumsmøbler, belægning, niveauforskelle, adgangsveje, stiforbindelser, m.m.
- 4.3 **Hvordan understøttes møder mellem mennesker?**
- opholdssteder, flow, synlighed, øjenkontakt m.m.
- 4.4 **Hvordan bearbejdes menneskets skala?**
- materialer, oplevelser, detaljer m.m.

FOKUSOMRÅDER



STEDET

5. Vi skal tage afsæt i stedet



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

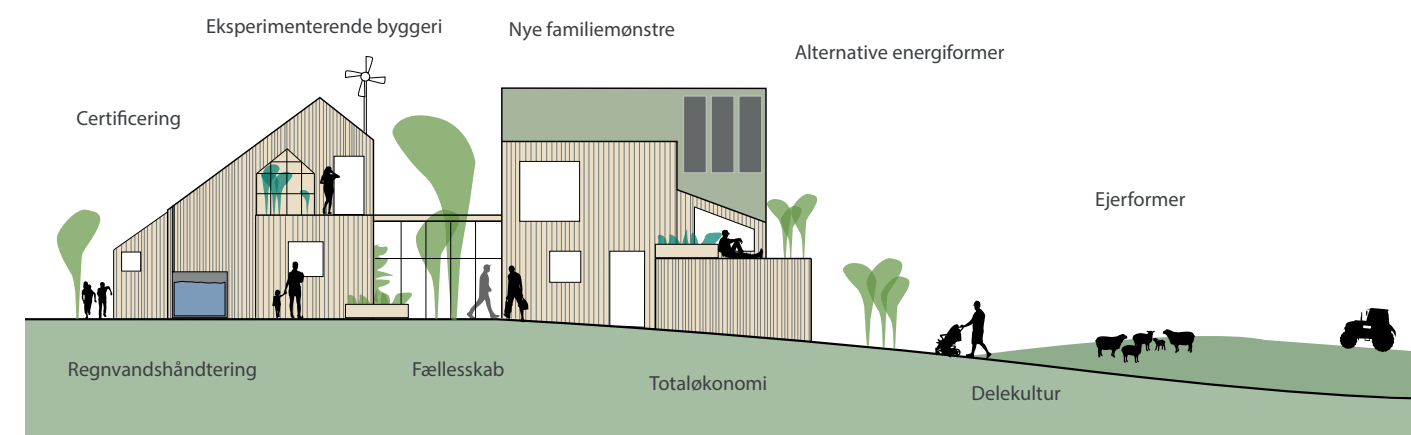
- 5.1 **Hvordan forholder projektet sig til omgivelsernes skala?**
- tilpasning, bryder skalaen, viderefører et forløb, skaber sammenhæng
- 5.2 **Hvordan forholder projektet sig til materialer, rytmer, motiver som er typiske for området?**
- tilpasning, kontrast, fortolkning m.m.
- 5.3 **Hvilken merværdi tilføres stedet og byen med projektet?**
- spændende byrum, offentlig tilgængelighed, udsigtsetage el.l.
- 5.4 **Hvordan bearbejdes sammenhængen til omgivelserne ved nedrivning?**
- byrum, terrænforskelle, landskab, indretning

FOKUSOMRÅDER



BÆREDYGTIGHED

6. Vi skal skabe fremtidens bæredygtige byggeri



VEJLEDENDE SPØRGSMÅL

- 6.1 **Hvordan forholder projektet sig til miljømæssig bæredygtighed?**
- certificering, klimavenlige materialer, energioptimering, genanvendelse af vand, fælles faciliteter m.m.
- 6.2 **Hvordan forholder byggeriet sig til økonomisk bæredygtighed?**
- livscyklusvurdering, mulighed for omdannelse, materialekortlægning, langtidsholdbart byggeri mm.
- 6.3 **Hvordan forholder projektet sig til social bæredygtighed?**
- beboersammensætning, ejerformer, fællesfunktioner, forsamlingshuse, græsningslag, delekultur m.m.
- 6.4 **Hvordan tilgodeser projektet FNs 17 verdensmål?**
- eksempelvis mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, mål13: Klimaindsats, Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion.

FOKUSOMRÅDER



DEL 3

DET VIDERE SAMARBEJDE

Samarbejde og dialog

Kvaliteten af fremtidens arkitektur, beror i høj grad på et tillidsfuldt samarbejde og en god dialog mellem byggeriets parter, herunder kommunen, bygherrer, rådgivere og ikke mindst borgere. Alle har vigtige perspektiver og krav på rettidig involvering i udviklingsprocesserne.

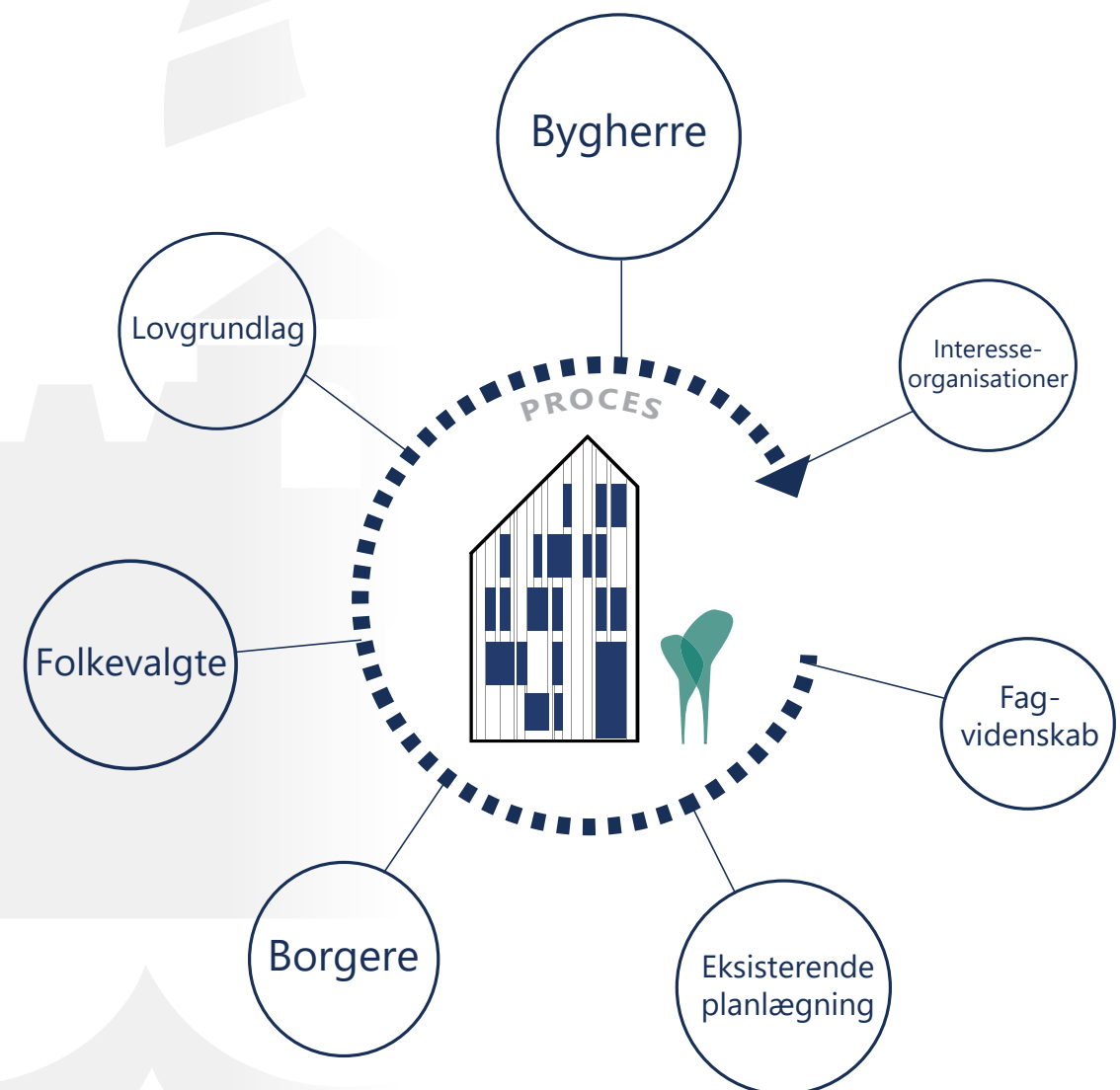
Det er vigtigt at holde sig for øje, at der er forskellige interesser på spil i dette samarbejde. Kommunen har et særligt ansvar for at afveje de specifikke ønsker i forhold til generelle samfundsmæssige hensyn, eksempelvis lovbundne krav til byggeri, planlægning og miljø. Derfor er beslutninger om et projekts arkitektoniske udtryk altid baseret på en samlet vurdering af projektet, herunder anvendelse, påvirkning af eksisterende forhold og den ønskede udviklingsretning.

Kommunen som myndighed

Vi ønsker, at Arkitekturpolitikens fokusområder og målsætninger bliver retningsgivende for fremtidens arkitektur. Det gælder private byggerier og kommunens egne bygge- og udviklingsprojekter.

Arkitekturpolitikken vil blive indarbejdet i fremtidige lokalplaner, og den vil være et centralt redskab i kommunens byggesagsbehandling fremadrettet.

Arkitekturpolitikens seks målsætninger er indlejret i Kommuneplanen 2020 som en retningslinje for byggeri på mere end 500 m² eller i mere end to etager. Det betyder, at kommunen i disse tilfælde vil bede bygherrer om at redegøre for, hvordan de seks målsætninger kommer til udtryk i et givet projekt. Dette giver et bedre grundlag for at vurdere projekters arkitektoniske kvaliteter.



SAMARBEJDE: Der er mange interesser på spil, når der bygges nyt og vores byer udvikles. Det er vigtigt, at alle perspektiver bliver inddraget i udviklingsprocesserne, så vi får de bedst mulige løsninger. Derfor er samarbejde og god dialog altafgørende.

GODE RAMMER FOR SAMARBEJDET

Som en del af Arkitekturpolitikken gør Silkeborg Kommune en række tiltag, som skal styrke rammerne for samarbejdet om arkitekturen endnu mere.

Borgerinddragelse

Borgerinddragelse er vigtig. Det genererer kreative ideer og løsninger, sikrer blik for de eksisterende kvaliteter og skaber ejerskab til nye byggerier og byområder.

Borgerinddragelse kan ske på mange måder, lige fra formelle høringer over borgermøder til byvandring, workshops og byrumseksperimenter. Afhængigt af projektets omfang og karakter, skal borgerinddragelse tilrettelægges, så det giver brugbare perspektiver, ideer og meningstilken-degivelser.

Som kommune bestræber vi os på at indtænke tidlig borgerinddragelse i de projekter, der påvirker og har væsentlig betydning for det offentlige rum i byerne. Det er i sidste ende medvirkende til, at projekterne bliver en værdsat del af byen og bylivet.

Borgerinddragelsen skal så vidt muligt foregå på stedet. I Silkeborg Kommune har vi gode erfaringer med at etablere og anvende projektkontorer, byrumseksperimenter, udstillinger, events og workshops på netop det sted, som projektet drejer sig om. Det skaber bred forståelse for projekternes påvirkning af de eksisterende forhold, og det engagerer borgere, der bor i - og benytter det aktuelle område. Denne form for borgerinddragelse vil vi videreudvikle og arbejde med fremover.

Bygningspræmiering

Vi ønsker en bred offentlig debat om kvalitet i arkitekturen. Derfor afholder Silkeborg Kommune bygningspræmiering hvert andet år.

Bygningspræmieringen er et offentligt arrangement, hvor der sættes fokus på god arkitektur i kommunen. Her hædres bygninger og anlæg, der har en særlig arkitektur, som gør Silkeborg Kommune til et smukkere og bedre sted.

Kunst i byens rum

Kunsten skal bruges til at fremme udviklingen og anvendelsen af byens rum. Kunstværkerne skal gerne have en funktion; den skal kunne bruges til noget. Det kan både være permanente kunstværker, men også midlertidig kunst, der skaber sammenhæng og identitet i eksempelvis en anlægsfase.



23. Pop-up kontor i Søndergade, 2018



24. Byrumseksperiment i Bios Gård 2019



25. Mock-up i Vestergade, 2019



26. Udstilling ifm. Bygningspræmiering

23. Pop-up borgerinddragelse i forbindelse med planer for renovering af Gågader.

24. Byrumseksperiment med etablering af midlertidig park i Bios Gård.

25. Eksperiment med ny begrønning i gågaderne. Her får man en klar oplevelse af, hvordan planerne vil påvirke byen.

26 og 27. Ved Bygningspræmieringen i 2019 blev arbejdet med Arkitekturpolitikken skudt i gang med et oplæg og en kort debat om byudviklingen i Silkeborg Kommune.



27. Oplæg og prisuddeling ved Bygningspræmieringen 2019

Derfor har Silkeborg Kommune i samarbejde med Statens Kunstfond, udarbejdet en Kunststrategi, hvor der er afsat tolv millioner kr. til kunstprojekter i de kommende år.

Bevaringsværdier

Silkeborg Kommune har ansvaret for at beskytte den del af vores kulturarv, der er knyttet til bevaringsværdige bygninger. Et centralt element i varetagelsen af dette ansvar består i at udpege bevaringsværdige bygninger i kommune- og lokalplanlægningen.

For at styrke bevaringsindsatsen yderligere, vil vi arbejde for, at der bliver udarbejdet et revideret Kommuneatlas med registrering af bevaringsværdier og kulturmiljøer i hele kommunen, herunder de forhenværende Kjellerup, Gjern og Them kommuner, der har en karakteristisk bygnings- og byudviklingshistorie.

Bæredygtighedsværktøj

Den fysiske planlægning og byudvikling skal være bæredygtig. Derfor foretager vi altid en bæredygtighedscreening, når der laves nye lokalplaner i Silkeborg Kommune. Screeningen sker ved hjælp af vores eget bæredygtighedsværktøj og danner et synligt grundlag for vurdering af lokalplanernes indvirkning på social -, økonomisk -, miljømæssig - og processuel bæredygtighed.

Arkitektkonkurrencer

I Silkeborg Kommune vil vi være med i forreste række, når det gælder udviklingen af fremtidens innovative arkitektur. Derfor vil vi arbejde for, at der, i samarbejde med blandt andre Arkitektforeningen, afholdes konkurrencer i forbindelse med ideudvikling ved større byggerier, anlæg og byudviklingsprojekter. Det kan både være i form af konkurrencer med prækvalificerede deltagere, men også åbne idekonkurrencer for blandt andre



arkitekter, ingeniører og studerende. Brugen af arkitektkonkurrencer vil altid afhænge af det konkrete projekt, herunder, hvilken type udbud, der er behov for. Det væsentlige er, at arkitektkonkurrencer i høj grad inspirerer til innovative løsninger og arkitektur med høj kvalitet.

Flere strategier

Arkitekturpolitikken danner grundlag for en løbende udvikling af mere konkrete strategier og vejledninger inden for aktuelle emner. I tilknytning til Arkitekturpolitikken vil vi fremadrettet afsøge potentialet for konkrete strategier for eksempelvis:

- Skilte og facader
- Landsbyer og landbrugsejendomme



Silkeborg
K o m m u n e